

Received	Reviewed	Published	Doi Number
07.02.2020	10.03.2020	15.03.2020	10.29228/ijlet.41656

Comparison of Speaking and Writing Skills in Turkish Teaching or Foreigners: A Practice for Syrian Students

Demet KARDAŞ¹

ABSTRACT

The basic approach in teaching Turkish to foreigners in addition to vocabulary teaching is to comprehend grammar rules and to gain the ability to make correct sentences in oral and written expression, to express their feelings and thoughts within the framework of these rules. The aim of this study is to compare the oral and written expression skills of Syrian students who learn Turkish. The study is a practical qualitative research on students' speaking and writing skills. In the research, students' voice recordings and writing practice papers were used as data collection tools. The sample of the study is 22 Syrian students studying at Gazi University Gazi TÖMER with YTB scholarship. The Syrian students were selected for the study group because they have started to TOMER after one- or two-years' experience in Turkey and they can speak Turkish as A1 level differently from other students. In practice, after the students' voice recordings were written, the documents related to the speaking and writing skills of the students were examined with the Simple Concordance Program, and the word frequencies in the speaking and writing skills of the students were obtained. At the same time, quantitative elements related to vocabulary have been identified. According to the results of the research, students' writing skills are more advanced than speaking skills and they use more words while writing; verbal expression was found to have trouble finding and remembering words and using the word in the right place. According to this, the skill of speaking in foreigners should be given equal importance with other skills in teaching Turkish; students should be given the opportunity to use the language in a social environment.

Key Words: Teaching Turkish to foreigners, speaking skill, writing skill.

Yabancılar Türkçe Öğretiminde Konuşma ve Yazma Becerilerinin Karşılaştırılması: Suriyeli Öğrencilere Yönelik Bir Uygulama

ÖZET

Yabancılar Türkçe öğretiminde temel yaklaşım, sözcük öğretimine ek olarak dil bilgisi kurallarının kavratılması ve bu kurallar çerçevesinde sözlü ve yazılı anlatımda doğru cümle kurma, duygu ve düşüncelerini ifade etme becerisini kazandırmadır. Bu çalışma ile Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatım becerilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışma, öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerine yönelik uygulamaya dayalı nitel bir araştırmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin ses kayıtları ve yazma uygulama kâğıtları kullanılmıştır. Çalışmanın örnekleme, Gazi Üniversitesi Gazi TÖMER'de YTB bursu ile öğrenim gören 22 Suriyeli öğrencidir. Çalışma grubu için Suriyeli öğrencilerin seçilme nedeni Türkiye'de bir-iki yıl yaşadktan sonra TÖMER'e başlamış olmaları ve diğer öğrencilerden farklı olarak A1 seviyesinde Türkçe konuşabilmeleridir. Uygulamada öğrencilerin ses kayıtları yazıya geçirildikten sonra Simple Concordance Programı ile öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerine ait dokümanlar incelenmiş, öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerindeki kelime sıklıkları elde edilmiştir. Aynı zamanda söz varlığına ilişkin nicel unsurlar da tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin yazma becerilerinin konuşma becerilerinden daha gelişmiş olduğu, yazarken daha fazla kelime kullandıkları; sözlü anlatımda kelime bulma ve hatırlama, kelimeyi doğru yerde kullanma sıkıntısı yaşadıkları görülmüştür. Buna göre yabancılar Türkçe öğretiminde konuşma becerisine diğer becerilerle eşit derecede önem verilmeli; öğrencilere dili sosyal ortamda kullanma imkânı sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe öğretimi, konuşma becerisi, yazma becerisi.

¹ Öğr. Gör. Dr. Demet KARDAŞ, Gazi Üniversitesi TÖMER, demetkardas@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0222-6794

1. Giriş

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel, orta ve ileri olmak üzere üç düzey esas alınmaktadır. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde temel dil becerilerinin (okuma, konuşma, yazma, dinleme) her düzeyde içerdiği kazanımlara yer verilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde Türkçe öğrenen bireylerin dört temel dil becerilerini etkin bir şekilde kullanması ve geliştirmesi ancak becerilerin sarmal bir yöntem izlenerek öğretilmesiyle mümkün olacaktır.

Demirel'e göre; dili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğretirken bu dört temel becerinin birlikte öğretilmesi gerekmektedir (2012: 29). Bunlardan yazma; "dili ve dilin kurallarını doğru kullanmanın yanı sıra bir mesajı doğru olarak ifade edebilmede çok önemli olmaktadır. Bu nedenle yazma becerisini mekanik bir süreç olarak değil eleştirel bir düşünme süreci olarak algılamak ve bilmek gerekir" (Demirel, 2012: 117). Konuşma ise "İnsanı diğer varlıklardan ayıran konuşma; duygu, düşünce, tasarım ve isteklerin sözle bildirilmesidir" (Sever, 2004: 22). Günlük hayatta "insanın duygu, düşünce, görüş, istek ve hayallerini çevresindeki diğer insanlarla paylaşmak için bu iletişim yollarından en çok sözlü olanı, yani konuşmayı kullandığı görülmektedir" (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2007: 266).

Temel anlatım becerileri olan konuşma ile yazma duygu ve düşüncelerin ifade biçimidir. Bu ifade biçimi kelime hazinesi, dil kurallarına hâkimiyet gibi ortak bir kaynaktan beslense de konuşma ve yazma arasında temel farklılıkları vardır. Dağtan (2015: 334) konuşma dilinin özelliklerini şöyle sıralamaktadır:

- a. Kısa veya uzun cümlelerden oluşurlar.
- b. Planlı (ders anlatma, sunum yapma vb.) veya plansız (günlük konuşma) bir şekilde sunulabilirler.
- c. Daha belirsiz ve genelleyici ifadeler içerirler.
- d. Kalıplaşmış ifadeler, boşluk doldurucular ve tereddüt ifadelerini içerirler.
- e. Dil sürçmeleri ve dil hatalarını içerirler.
- f. Çift yönlü bir etkileşim içerdikleri için karşılıklı yapılan etkinliklerdir.
- g. Ortama göre değişen (resmî veya günlük konuşma vb.) türleri vardır.

Konuşma becerisi, yazma becerisi kadar planlı değildir. Yazma becerisi konuşma becerisine göre düşünme süresi olan ve yazılanların tekrar gözden geçirilmesinin mümkün olduğu bir süreçtir. Bu nedenle öğrencinin yazdıklarında hatalarını görüp düzeltme imkânı bulunmasına rağmen konuşma becerisi için bu durum söz konusu değildir. Nitekim Çakır (2010: 167-168) yazma becerisinin şu hedeflerin elde edilmesine yardımcı olduğunu belirtmektedir:

- a. Öğrenme sürecini kontrol etmeye,
- b. Öğrencilerin seviyelerini belirlemeye,
- c. Öğretilen yapıların veya kelimelerin pekiştirilmesine,
- d. Dil yanlışlarının görülmesine,
- e. Noktalama işaretlerinin öğretilmesine,
- f. Diğer becerilerin daha iyi öğrenilmesine,
- g. Öğrencilerin dil yetilerinin gelişmesine,
- h. Öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine,
- i. Öğrenilen konuların kısa dönem bellekten uzun dönemli belleğe aktarılmasına,
- j. Öğrencilerin yetilerini (competence) performansa dönüştürmelerine.

Konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesinde sözcük öğretimi de önemli unsurlardandır. Nation (2005:48-49), kullanım sıklığının fazla olduğu sözcüklere ağırlık verilmesi gerektiğini belirtir. Bu konuda sözcüğün öğrenme yükünün belirleyebilmek için sözcüğün anlam, biçim ve kullanım özellikleri üzerinde durur. Temel söz varlığının belirlenmesinde sözcüğün sıklığının ve kullanılabilirliğinin göz önünde bulundurulması, konuşma ve yazma becerilerinin eş zamanlı gelişmesinde etkili olacaktır.

Konuşma becerisi ve yazma birbirinden farklı süreçlerde gelişen becerilerdir. Ayrıca konuşma diliyle yazı dili farklıdır. Bu nedenle temel söz varlığı bu farklılık dikkate alınarak belirlenmelidir (Büyükkız ve Hasırcı, 2013: 153). Yazma ile konuşma arasındaki temel söz varlığındaki değişimin gerekçesi özellikle konuşma becerisinde farklılık gösterebilir çünkü konuşmayı etkileyen temel noktalardan biri de öğrencinin içe kapanık, utangaç olması veya dil korkusu yaşamasıdır. Dil becerilerini sadece konuşma üzerinden ölçmek veya değerlendirmek o nedenle sağlıklı bir sonuç elde edilmesini engeller.

Çalışma grubunu oluşturan öğrenciler Gazi TÖMER’de Yabancı Öğrenciler İçin Türkçe Öğretim Seti’ni okumaktadırlar. Zorbaz ve Köroğlu (2016) bu sette yer alan metinlerin düzeylere göre ortalama kelime, cümle uzunlukları ve okunabilirlik puanlarına ilişkin yaptıkları çalışmada metinlerde kelime uzunluğu yönüyle A1 düzeyinden B2 düzeyine doğru düzenli bir artış gerçekleştiği, düzey yükseldikçe metinlerde daha uzun kelimeler kullanıldığı, orta ve ileri düzeydeki metinlerin ortalama kelime uzunluğunun Türkçenin ortalama kelime uzunluğundan (2,60) biraz yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca cümle uzunluğu yönüyle A1 düzeyinden C1 düzeyine doğru düzenli bir artış gerçekleştiği, düzey yükseldikçe metinlerde daha uzun cümleler kullanıldığını tespit etmişlerdir. Bu araştırma sonucu, Gazi TÖMER’de Türkçe öğrenen öğrencilerin bu şekilde kelime ve cümle uzunluğu bakımından düzenli artış gösteren metinlerle aynı zamanda konuşma ve yazma becerilerinin de bu yönde desteklendiğini göstermektedir.

Suriyeli öğrenciler günlük ihtiyaçlarını karşılayacak derecede konuştuklarında; duygu ve düşüncelerini, istek ve şikâyetlerini ifade etmeye başladıklarında Türkçeyi öğrendiklerini düşünmektedirler. Ancak aynı durumları yazılı olarak doğru ve etkili ifade etmek için daha uzun zaman harcamaları gerekmektedir. Konuşma becerisi içinde hazırlıksız konuşma, hazırlıklı konuşmaya göre daha fazla dikkat gerektiren bir süreçtir. Günlük hayatta daha fazla kullandığımız bu konuşma biçiminde; öğrencilerin duygu, düşünce ve isteklerini eksiksiz bir şekilde anlatamamaları, gereksiz kelimeler veya ifadeler söylemeleri, yerel sözcükler kullanmaları, tekrara düşmeleri, gramer hatası yapmaları gibi birçok eksiklik görülmektedir. Bunların en aza indirilmesi, öğrencilerin öz güvenlerini kazanmaları, duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebilmelerinde etkilidir.

Araştırmanın Amacı

Gazi TÖMER’de B2 kurunda Türkçe öğrenen öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerini söz karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatımlarındaki toplam kelime ve farklı kelime sayılarının oranı nedir?
2. Öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki ses biçimsel ve biçim bilimsel hatalar nelerdir?
3. Öğrencilerin sözlü anlatımlarındaki ses biçimsel ve biçim bilimsel hatalar nelerdir?

2. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Suriyeli öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerini karşılaştırmalı incelendiği bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011, s. 79) durum çalışmasını bir veya birkaç durumu kendi sınırları içerisinde bütüncül olarak analiz etme olarak tanımlayıp durum çalışmasında veri toplamada görüşmeler, odak grup, gözlemler, doküman analizinin yapılabileceğini, verilerin analizinde ise betimleme, örnekleme, karşılaştırmalı analiz yapılabileceğini, raporlaştırmada ise durumların tek başına veya karşılaştırmalı olarak tanımlanabileceğini ve yorumlanabileceğini ifade eder (Yıldırım ve Şimşek 2011, s. 79). Bu bağlamda öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatım becerileri doküman analizi tekniği ile karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Gazi Üniversitesi Gazi TÖMER’de YTB bursu ile öğrenim gören ve B2 kuruna devam eden ve 12 kız, 10 erkekten oluşan 22 Suriyeli öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu olarak Suriyeli öğrencilerin seçilme nedeni ise ilgili öğrencilerin Türkiye’de bir-iki yıl yaşadıkdan sonra TÖMER’e başlamış olmaları ve Türkçeyi sokaktan öğrenmiş olmalarıdır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin konuşma becerisine ait ses kayıtları ve yazılı anlatım kâğıtları kullanılmıştır. Uygulamada öğrencilere “Dünyadaki en önemli sorun nedir?” sorusu yöneltilmiş, bu konuda hazırlıksız konuşma yapmaları istenmiştir. Öğrencilere düşünmeleri ve kendilerini rahat hissetmeleri için yeterli süre verilmiştir. Öğrenciler konuşmalarını yaparken konuşmaları ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Her öğrencinin sözlü uygulaması yapıldıktan sonra sessiz bir ortamda aynı konuyu yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Uygulamada öğrencilerin ses kayıtları yazıya geçirildikten sonra Simple Concordance Programı ile öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerine ait dokümanlar incelenmiş, öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerindeki kelime sıklıkları ile ses biçimsel ve biçim bilimsel hatalar elde edilmiştir. Aynı zamanda söz varlığına ilişkin nicel unsurlar da tespit edilmiştir. Sayısal veriler, öğrencilerin cinsiyetlerine ve becerilere göre toplam kelime sayısı ve farklı kelime sayısı olarak gruplandırılmıştır.

Kelimeler incelenirken Emiroğlu (2015, s. 27) tarafından belirlenen aşağıdaki ölçütler dikkate alınmıştır:

- Birleşik kelimeler, ikilemeler, deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler, özel isimler, terimler ve yabancı sözcükler kelime düzeyinde sayılmıştır.
- Çekimlenmiş isim ve fiillerin kök veya gövdeleri esas alınmıştır.
- Kelimelerin olumsuzluk eki almış biçimleri ayrı bir sözcük olarak değerlendirilmemiştir.
- Sayılar ve sıra sayıları kelime olarak dikkate alınmıştır.
- Edat ve bağlaçlar bir kez sayılmıştır.
- Kalıcı isim meydana getiren fiilimsiler farklı bir kelime olarak kabul edilmiştir.
- Konuşma sırasında anlam ifade etmeyen “ııı”, “eee” gibi ses düzeyindeki ünlemler farklı kelime kabul edilmemiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki 22 Suriyeli öğrencinin sözlü ve yazılı anlatımlarında kullandıkları toplam kelime ve farklı kelime sayısı bulunmuş, yazılı ve sözlü anlatımları, hata çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Yapılan bu inceleme sonucunda elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

1. Öğrencilerin Sözlü ve Yazılı Anlatımlarındaki Toplam Kelime ve Farklı Kelime Sayılarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 1. Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Kelime Sayısının Cinsiyete İlişkin Bulguları

	Toplam Kelime	Farklı Kelime	Farklı Kelime/Toplam Kelime
Kız	1047	677	0,64
Erkek	992	681	0,01
Toplam	2039	1358	0,66

Öğrencilere uygulanan yazma çalışmasından elde edilen verilere göre kız öğrenciler toplam 1047 kelime ve 677 farklı kelime; erkek öğrenciler ise 992 toplam kelime, 681 farklı kelime kullanmıştır. Kız öğrencilerin bu yazılı anlatımlardaki farklı kelimelerin toplam kelimeye oranı yaklaşık 0,64; erkek öğrencilerin ise 0,01'dir. Buna göre kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla toplam kelime ve farklı kelime kullanmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarında Kullandıkları Kelime Sayısına İlişkin Bulgular

	Toplam Kelime	Farklı Kelime	Farklı Kelime/Toplam Kelime
Ö1 (K)	113	50	0,44
Ö2 (K)	94	58	0,61
Ö3 (K)	92	68	0,73
Ö4 (K)	45	35	0,77
Ö5 (K)	34	28	0,82
Ö6 (K)	44	34	0,77
Ö7 (K)	49	30	0,61
Ö8 (K)	189	137	0,72
Ö9 (K)	75	62	0,82
Ö10 (K)	85	44	0,51
Ö11 (K)	132	75	0,56
Ö12 (K)	95	56	0,58
Ö13 (E)	96	69	0,71
Ö14 (E)	55	45	0,81
Ö15 (E)	43	30	0,69
Ö16 (E)	94	56	0,59

Ö17 (E)	198	136	0,68
Ö18 (E)	76	63	0,82
Ö19 (E)	88	42	0,47
Ö20 (E)	142	82	0,57
Ö21 (E)	124	94	0,75
Ö22 (E)	76	64	0,84
Toplam	2039	1358	0,66

Kız öğrencilerin toplam 1047 kelime ve 677 farklı kelime; erkek öğrencilerin ise 992 toplam kelime, 681 farklı kelime kullandıkları yazılı anlatım çalışmasında öğrencilerin farklı kelime sayısının toplam kelime sayısına oranı en düşük 0,44 iken en yüksek 0,84'tür.

Tablo 3. *Öğrencilerin Sözlü Anlatımlarında Kullandıkları Kelime Sayısının Cinsiyete İlişkin Bulguları*

	Toplam Kelime	Farklı Kelime	Farklı Kelime/Toplam Kelime
Kız	549	412	0,75
Erkek	497	407	0,81
Toplam	1046	819	0,78

Öğrencilere uygulanan sözlü anlatım çalışmasından elde edilen verilere göre kız öğrenciler 549 toplam kelime ve 412 farklı kelime; erkek öğrenciler ise 497 toplam kelime, 407 farklı kelime kullanmıştır. Bu sözlü anlatımlardaki farklı kelimelerin toplam kelimeye oranı kız öğrencilerde 0,75; erkek öğrencilerde 0,81'ir.

Tablo 4. *Öğrencilerin Sözlü Anlatımlarında Kullandıkları Kelime Sayısına İlişkin Bulgular*

	Toplam Kelime	Farklı Kelime	Farklı Kelime/Toplam Kelime
Ö1 (K)	53	25	0,47
Ö2 (K)	45	33	0,73
Ö3 (K)	48	35	0,72
Ö4 (K)	28	20	0,71
Ö5 (K)	34	28	0,82
Ö6 (K)	32	24	0,75
Ö7 (K)	30	22	0,73
Ö8 (K)	89	78	0,87
Ö9 (K)	43	32	0,74
Ö10 (K)	28	20	0,71
Ö11 (K)	67	55	0,82
Ö12 (K)	52	40	0,76
Ö13 (E)	47	38	0,80
Ö14 (E)	29	19	0,65

Ö15 (E)	22	18	0,81
Ö16 (E)	46	37	0,80
Ö17 (E)	101	89	0,88
Ö18 (E)	35	23	0,65
Ö19 (E)	44	37	0,84
Ö20 (E)	76	64	0,84
Ö21 (E)	64	55	0,85
Ö22 (E)	33	27	0,81
Toplam	1046	819	0,78

Kız öğrencilerin 549 toplam kelime ve 412 farklı kelime, erkek öğrencilerin 497 toplam kelime, 407 farklı kelime kullandıkları sözlü anlatım çalışmasında öğrencilerin farklı kelime sayısının toplam kelime sayısına oranı en düşük 0,47; en yüksek 0,88'dir.

2. Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Ses Biçimsel ile Biçim Bilimsel Hatalara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki hatalara ilişkin bulgular ses biçimsel ve biçim bilimsel başlıkları altında incelenmiştir:

Tablo 5. Öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki hatalara ilişkin bulgular ses biçimsel ve biçim bilimsel hatalar

	Ses biçimsel hatalar	Biçim bilimsel hatalar						
		p/b sesi	Hâl ekleri	Çokluk eki	Kip ekleri	Yanlış sözcük	Tamlamalar	Cümle dizilişi
Ö1 (K)	1	-	-	-	-	-	-	-
Ö2 (K)	1	2	-	-	-	-	-	-
Ö3 (K)	1	-	-	1	2	-	-	1
Ö4 (K)	-	-	-	-	-	-	-	1
Ö5 (K)	1	-	-	-	-	-	-	-
Ö6 (K)	-	-	-	-	-	1	-	-
Ö7 (K)	1	1	-	-	-	1	-	-
Ö8 (K)	1	-	1	-	-	-	-	-
Ö9 (K)	-	-	1	1	-	-	-	3
Ö10 (K)	-	-	1	-	-	-	1	-
Ö11 (K)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ö12 (K)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ö13 (E)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ö14 (E)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ö15 (E)	1	-	-	-	-	-	1	2

Ö16 (E)	-	-	-	-	-	-	-	1
Ö17 (E)	-	-	-	-	-	-	-	2
Ö18 (E)	-	1	-	-	-	1	-	-
Ö19 (E)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ö20 (E)	-	-	-	-	-	-	-	-
Ö21 (E)	1	-	-	-	-	-	-	-
Ö22 (E)	-	-	-	-	-	-	-	2
Toplam	8	4	3	2	2	3	2	12

2.1. Ses Bilimsel Hatalar

Öğrencilerin sıklıkla yaptıkları hataların başında önlük-artlık ve düzlük yuvarlaklık uyumu ile ilgili yanlışlar gelmektedir. Ayrıca “p”, “b” ünsüzünün kullanımında da hata yapmışlardır:

Ö2: Bir **dafa** İskenderun'a gittim.

Ö3: Denizde, nehirlerde **çop** atmamalıyız.

Ö5: Çok insan ölebilir ya da kayıp **olubalir**.

Ö7: Kızılötesi dalgalar, radyasyonu emip tekrar yansıtarak **toprağı** ısıtır.

Ö8: ... çünkü çok insan **öldü**.

Ö1: Birinci **grub** doğa tarafından olur.

Ö15: Bunun farklı **sebepleri** vardır.

Ö21: Her şey **bahalı** olur.

2.2. Biçim bilimsel-Söz Dizimsel Hatalar

a. Hâl ekleri

Öğrencilerin sıklıkla yaptıkları biçim ve söz dizimsel hatalar içinde hâl eklerinin ve çokluk ekinin kullanımı görülmektedir. Öğrenciler, ana dillerindeki kuralı hedef dile uyguladıklarından yani olumsuz aktarma nedeniyle hata yaptıkları görülmektedir. Bulunma hâli eki yerine ayrılma hâli eki yazmalarının nedeni de Arapçadaki kullanımın Türkçeden farklı olmasıdır (Gürler, 2019: 87).

Ö2: İnsanlar **birbirine** severse, sahip çıkarsa, anlarsa hiç savaş olmayacak.

Denizde atılan çöpler neden olmaktadır.

Ö7: Bence o **sıkıntı** çözmeliyiz.

Ö18: Yoksulluk, işsizlik ve düşük maaş dünyada yaşanan sorunların **başına** gelmektedir.

b. Çokluk eki

Öğrencilerin sayı bildiren ve çokluk anlamı ifade eden sözcüklerden sonra çokluk eki kullandıkları görülmektedir.

Ö5: Çok *insanlar* öldü.

Çok *çocuklar* eğitim alamadılar.

Ö9: Çok *insanlar* ölüyorlar.

Çok *ülkelerde* Tsunami oluyor.

Ö8: *Dünyada* pek çok çeşit **sorunlar** vardır.

c. Kip ekleri

Kip eklerinde eksik ya da yanlış yazmalarından kaynaklı hatalar yaptıkları görülmektedir. Öğrenenlerin gereklilik ve yeterlilik ekinin yazımında ve kullanımında hata yaptıkları görülmüştür.

Ö4: *İnsanlar* **gayap** olubabilir.

Ö9: *Babası ve annesi* çocuğa **bakmalı** gerekir.

ç. Yanlış Sözcük Seçiminden Kaynaklanan Hatalar

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında yanlış sözcük seçiminden kaynaklanan hatalar görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin kelime hazinesinin zengin olmayışından kaynaklanmaktadır. Yanlış sözcük seçiminden kaynaklanan hatalar aynı zamanda anlamın değişmesine de neden olmaktadır.

Ö3: **Salıklı** yaşamak imkân değil.

d. Tamlamalar

Öğrencilerin tamlamalarda hata yapmalarının temel nedeni ana dilleri Arapçaya göre hareket etmeleridir.

Ö6: *Denizde* o kadar kirliydi ki anlatamam.

Ö7: **Bazı** da fakir ailede doğar.

Ö18: Benim için **dünyanın** en zor problem savaştır.

Ö22: **Dünyanın problemin** en önemlisinden biri savaştır.

e. Cümle dizilişi

Cümle dizilişi hataları hedef dil ve ana dili arasındaki farklılıktan kaynaklanmaktadır. Öğrenciler cümle dizilişini ana dillerine göre düşündüklerinden hata yapmaktadırlar.

Ö10: *Dünyada* her yıl bir milyon ölür sigara içmeyi sebep.

Ö15: *Dünyada* yaşanan sorunlar en önemlisidir bence savaç.

f. Yazım ve noktalama

Öğrencilerin yazım ve noktalamadan kaynaklanan hatalarının da yüksek olduğu görülmüştür. Büyük küçük harf yazımı, bazı seslerin düşürülmesi, harflerin yerini değiştirme (metatez) gibi hatalar yapılmıştır.

Ö3: **Salıklı** yaşamak imkân değil.

Ö4: İnsanlar *gayap olubabilir*.

Ö9: Dünyada *faki* olan her yerde iş arıyorlar.

Ö15: Dünyada yaşanan sorunlar en önemlisidir bence *savaç*.

Ö16: Sigara içenler artıyor *Ve* çok azı bırakıyor.

Ö17: Dünyada maalesef bir süre sorunlar *yaşamaktayız*.

Ö22: Su *kilenir*.

3. Öğrencilerin sözlü anlatımlarındaki ses biçimsel ve biçim bilimsel hatalar nelerdir?

Öğrencilerin sözlü anlatımlarındaki hatalara ilişkin bulgular söz biçimsel ve biçim biçimsel başlıkları altında incelenmiştir. Yazılı anlatımda yazım ve noktalama başlığı sözlü anlatımda telaffuz olarak değerlendirilmiştir:

Öğrencilerin hazırlıksız konuşma sırasında dikkat çeken sorunlardan biri anlam ifade etmeyen “ııı”, “eee” gibi ses düzeyindeki ünlemleri kullanmış olmalarıdır. Bunun başlıca nedeni konunun hazırlıksız bir şekilde sunulmasıdır. 8 öğrencide “ııı” sesi 24 kez, 10 öğrencide 12 kez, 4 öğrencide ise 5 kez geçmiştir. Öğrencilerin konuşmaları yazıya geçirilerek incelendiğinde en fazla söz diziminde hata yaptıkları görülmüştür.

Tablo 6. Öğrencilerin sözlü anlatımlarındaki hatalara ilişkin bulgular ses biçimsel ve biçim bilimsel hatalar

	Ses biçimsel hatalar		Biçim bilimsel hatalar					
	p/b sesi	Telaffuz	Hâl ekleri	Çokluk eki	Kip ekleri	Yanlış sözcük	Tamlamalar	Cümle dizilişi
Ö1 (K)	1	2	-	1		-	2	5
Ö2 (K)	1	1	2	-	-	-	3	3
Ö3 (K)	1	4	-	-	1	2	1	1
Ö4 (K)	-	3	-	-	1	1	1	1
Ö5 (K)	1	1	-	1	-	-	1	1
Ö6 (K)	-	1	1	-	-	1	1	1
Ö7 (K)	1	1	1	-	-	-	1	1
Ö8 (K)	1	-	-	1	-	-	1	1
Ö9 (K)	-	3	-	1	-	-	1	1
Ö10 (K)	-	1	-	1	1	4	1	1
Ö11 (K)	-	-	-	-	-	-	1	-
Ö12 (K)	-	-	-	-	-	-	1	-
Ö13 (E)	-	-	-	-	-	1	1	-
Ö14 (E)	-	-	-	-	1	1	1	-
Ö15 (E)	1	2	-	-	-	1	-	1
Ö16 (E)	-	4	1	-	-	-	-	-

Ö17 (E)	-	-	-	-	1	-	-	-
Ö18 (E)	-	-	1	-	-	3	1	1
Ö19 (E)	-	-	-	-	-	-	-	1
Ö20 (E)	-	-	-	-	1	-	-	2
Ö21 (E)	1	-	-	-	-	-	-	3
Ö22 (E)	-	2	1	-	-	-	1	-
Toplam	8	25	7	5	6	14	20	24

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin konuşma becerisinden en çok kelime telaffuzlarında; yazma becerisinden ise cümle diziliminde en çok hata yaptığı tespit edilmiştir.

4. Sonuç

Uygulamadan elde edilen sonuçlara göre B2 kuruna devam eden Suriyeli öğrencilerin yazma ve konuşma çalışmalarında birtakım hatalar yaptıkları görülmektedir. Yazma becerisinde cümlelerinin daha uzun ve gramer bakımından daha doğru olduğu, konuşma uygulamasında ise daha kısa ve yanlış cümleler kurdukları görülmüştür. Bu durumun başlıca nedenlerinden biri Türkçeyi kursa başlamadan önce sokaktan systemsiz bir şekilde öğrenmiş olmaları gösterilebilir. Çünkü benzer şekilde Boylu, Çal ve Ustabulut (2018) tarafından yapılan çalışmada da Türkçeyi önce konuşma diline maruz kalarak dışarıda öğrenenlerin TÖMER'deki eğitim süreçlerinde duydukları gibi yazmaya çalıştıkları, bazı öğrencilerin Türkçeyi öğrenme süreçlerinde konuşma ve yazı dili arasındaki farklılıklardan dolayı ilk başta zorlandıklarını tespit etmişlerdir. Buna ek olarak bu çalışmada öğrencilerin konuşma ve yazma becerini kullanma durumları arasındaki bu fark konuşma dilinin daha systemsiz yazı dilinin ise daha sistemli olması ile açıklanabilir. Çünkü Ergin'e (2009: 11) göre, konuşma dili günlük hayatta kullanılan canlı bir dil olduğundan anlatılmak isteneni ifade için çeşitli vurgu ve ses tonundan faydalanır. Ayrıca yüz yüze veya karşılıklı olduğu için her an jest ve mimiklerden yardım almaktadır. Söylenilmek istenen anlaşılmadığından geri dönüp tekrar edilebilir ve daha açıklayıcı hâle getirilebilir. Doğal bir yol olduğu için konuşma yapılırken uzun uzadıya düşünmek gerekmez. Konuşma dilinde dilin yapısına ve kurallarına bağlı kalınmaz. Bu nedenle öğrenciler duygu ve düşüncelerini konuşurken daha rahat, hata yapmadan korkmadan anlatabilirken yazarak anlatımda daha dikkatli ve özenli davrandıkları söylenebilir.

Tüm bunlara ek olarak öğrencilerin ana dili ve hedef dil arasındaki alfabe farklılığı, öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları, dil öğretiminde kullanılan materyalin biçim ve içerik özellikleridir. Buna bağlı olarak B2'de bile öğrencilerin konuşma ve yazma hatalarının devam edebildiği görülmektedir. Bu da dil becerilerinin birbirini destekleyen bir süreç olmasının yanında eş zamanlı gelişim göstermediği sonucunu ortaya koymaktadır. Farklı alfabelere sahip dil öğretiminde harfleri tanıma ve seslendirme, alfabe öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Okatan (2012), Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin % 47,5'inin Türkçe alfabeyi ve sesleri öğrenmekte zorlandıklarını ve Latin harflerini bilmeyen öğrencilerin ise hem alfabeyi öğrenmekte zorluk yaşadıkları hem de Türkçeyi kullanırken çok hata yaptıklarını ifade etmektedir. Aynı şekilde Boylu, Güney ve Özyalçın (2017) B1 seviyesinde Türkçe öğrenenlerin yazılı anlatımlarını inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin B1 seviyesinde olmasına rağmen birçok hata yaptıklarını bunun sebebi olarak ise temel seviyedeki yapıları tam olarak oturtmadıklarını göstermişlerdir. Bu çalışmada da öğrencilerin B2 seviyesinde olmalarına rağmen hata yapmaları bu durumla açıklanabilir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öncelikle öğrencilerin öğrendikleri dil ile kendi dilleri arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri fark etmelerini sağlamak onları yönlendirme ve güdülemesi açısından önemlidir (Köksal ve Pestil, 2014: 305-306). Bu amaçla başlangıç seviyelerinde telaffuz ve dikte çalışmalarına ağırlık verilmesi ileri düzeylerde öğrencilerin telaffuz ve yazım yanlışlarının azalmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda öğrencilere temel seviyede seslerin kavratılmasının öncelikli olmalı ve bunun sadece A1 seviyesi ile sınırlı kalmamalıdır.

Yazma eğitiminde alfabe, kelime, cümle, paragraf, metin öğrenme basamaklarının etkili bir şekilde ilerleyebilmesi için öğrencinin yazma becerisine ilgi ve ihtiyaç duyması, özyeterlik becerisine sahip olması gereklidir. Yabancı öğrencilerin yazma özyeterliliklerine ilişkin Büyükkız (2011), Melanlıoğlu ve Demir Atalay (2016), Altunkaya ve Ateş (2017); konuşma özyeterliliklerine ilişkin Sallabaş (2012), Hamzadayı ve Büyükkız (2015); dinleme özyeterliliklerine ilişkin ise Yaman ve Tulumcu'nun (2016) çalışmaları bulunmaktadır.

Çalışmada da görüldüğü gibi öğrenciler konuşma becerisinde en fazla kelime bulmada ve ekleri doğru kullanmada zorlanmaktadır. Aydın ve diğerlerinin (2017) yaptığı çalışmada öğrencilerin düşünceleri ifade etme konusunda en çok "bilinen kelime sayısı azlığı" ve "konuşurken ekleri yerinde kullanma" problemi yaşadıkları belirlenmiştir.

Yazma becerisinde olduğu gibi konuşma becerisi için de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin, konuşma yeterliklerini etkileyen unsurların tespit edilmesi ve buna yönelik etkinlik ve uygulamalarla kendilerini rahat ve iyi ifade edebilmelerine, öz yeterlik algularının geliştirilmesine çalışılmalıdır. Sallabaş (2012), Aydın ve diğerlerinin (2017) konuşma öz yeterliliği üzerine yaptıkları çalışmalar da bu sonucu destekler niteliktedir.

Tüm bu bulgu ve yorumlardan hareketle aşağıdaki öneriler yapılacak diğer çalışmalar için yol gösterici olacaktır:

- Özellikle Türkçeyi kursa başlamadan önce sokakta veya bir şekilde kendi kendine konuşma becerisi olarak öğrenenlere yönelik seslerin kavratılmasına yönelik ek çalışmalar yapılmamıştır.
- Bu çalışma 22 Suriyeli öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Aynı şekilde farklı ülkelerden seçilecek öğrencilerin de konuşma ve yazma becerileri karşılıklı değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Alfabe farklılığından kaynaklı yazım yanlışlarının düzeltilmesine yönelik ek çalışmalar yapılmalıdır.
- Özellikle Türkiye'de Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin kendisini konuşarak ifade etmesi Türkçeyi doğru öğrendikleri anlamına gelmemektedir bu nedenle öğrenci değerlendirmeleri bir bütün olarak ele alınmalıdır çünkü çalışma grubu Suriyeli öğrencilerden akademik çalışmalar yapması beklenmektedir.
- Bu çalışmada öğrencilerin yazma becerileri konuşma becerilerine göre daha iyi çıkmıştır. Oysaki literatürde yazma becerisi en sona bırakılan geliştirilmesi zor bir beceri olarak bilinmektedir. Bu nedenle ortaya çıkan sonuç düşündürücüdür. Bu nedenle yapılacak benzer çalışmalar konuşma becerisini kursa başlamadan önce Türkçe öğrenenlerde aynı sonuca ulaşıp ulaşılmadığı konusunda daha net cevaplar elde edilmesini sağlayacaktır.

Kaynakça

- Altunkaya, H. Ateş, A. (2017). Yabancı dil olarak türkçe öğrenenlerin yazma özyeterlilikleri ile yazılı anlatım becerileri arasındaki ilişki. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (3): 86-103.
- Aydın, G., Şahin, A., Şahin, E.Y., Emre, K., Salı, M. K. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin belirlenmesi (Çomü Tömer Örneği). *Journal of Awareness*, 2 (3S): 549-564.
- Boylu, E, Çal, P, Ustabulut, M. (2018). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin Türkçede konuşma ve yazı dili arasındaki farklılıklara ilişkin görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7 (1) , 459-480.
- Boylu, E., Güney, E. Z. ve Özyalçın, K. E. (2017). Yanlış çözümleme yaklaşımına göre Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerinin yazılı anlatımlarının değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(3), 184-202.
- Büyükkiz, K. K. (2011). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma becerileri ile öz yeterlilik algıları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Büyükkiz, K., Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (21): 145-155.
- Çakır, İ. (2010). Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur?. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 1(28): 165-176.
- Dağtan, E. (2015). *Konuşma becerisinin öğretimi*. N. Bekleyen (Ed.), Dil Öğretimi. (ss.334-349) Ankara: PEGEM Akademi
- Demirel, Ö. (2012). *Yabancı dil öğretimi: dil pasaportu, dil biyografisi, dil dosyası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dinçay K., Ayşe D. Pestil (2014). Yabancı dil olarak Türkçe konuşma öğretimi (s. 295-316), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler* (Editör: A. Şahin). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Emiroğlu, S. (2015). Öğrencilerin hazırlıksız konuşmada kullandığı farklı kelime sayısının tespiti ve incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 8 (23): 19-40.
- Ergin, M. (2009). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım
- Gürler, M. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin yazılı anlatımlarında hata çözümlemesi*. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Hamzadayı, E. ve Büyükkiz, K. K. (2015). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin konuşma becerisi öz yeterlilik algıları ile kişilik tipleri arasındaki ilişki. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19/1, 297-312.
- Melanlıoğlu, D. ve Demir Atalay, T. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazma öz yeterliliklerinde yaratıcı yazma uygulamalarının etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 697-721.

-
- Okatan, H. İ. (2012). Polis akademisi güvenlik bilimleri fakültesinde okuyan yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme sorunları. *Polis Bilimleri Dergisi*, 14(4), 79-112.
- Sallabaş, E. (2012). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16 (2): 269-290.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme* (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Temizyürek, F. Erdem, İ., ve Temizkan, M. (2007). *Konuşma eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Zorbaz, K. Z., Köroğlu, M. (2016). Gazi Tömer yabancılar için Türkçe öğretim setindeki metinlerin kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (3): 2509-2524.
- Yaman, H. ve Tulumcu, F.M. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için dinleme becerisi öz yeterlik ölçeği geliştirilmesi. *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), 11 (3): 2371-2386.